

Ritari Panu Klaus Plata

□ **Korsholman** läänin päällikönä eräässä vaiheessa 1400-luvulla oli ritari Klaus Plata. Näin kertoo A.H. Snellman Oulun historiassaan, jossa hän pohtii myös Plaatansaaren nimen mahdollisia esikuvia. Samantien tohtori kuitenkin myöntää, että ei ollut saanut selvyyttä miehen toimista Oulun seudulla. Oulu maakuntiin kuului kuitenkin Platan komentoon.

Vanhinta Oulua Plaatansaari joka tapauksessa edustaa. Luetteloin jo kerran (ainakin 26. 5. 1982) saaren nimen erilaiset kirjoittamistavat. Varmuudella löysin nykyisen edeltäjiksi Plootusaari, Platan Sari, Plaat-taholmen, Plaatasaari ja Plata holmen ja näitä nimiä aikaisempana esiintymänä nimen Bryghuusholmen vuodelta 1651.

Oluen paneminen näyttää oleen oleellinen osa taloudessa, joskohta viinankeittokin. Kotipolttimoita pidettiin kuitenkin vaarallisina tulipalopesäkkeinä. Niinpä kreivi Pietari Brahe kehotti oululaisia rakentamaan yhteisen panolmen kaupunginai-dan ulkopuolelle. Jo C. Claessonin kartassa vuodelta 1651 on meille tutun saaren kohdalla

tuo mainittu Bryghuusholmen, "Panimohuoneensaari".

* * *

Plootusaari esiintyy viimeksimainitun jälkeen M. Linderot-hin kartassa 1667 ja saa historioitsijan päättelemään, että kun linnansepät olivat siellä asuneet, niin... Tiedetään myös, että jo kaupungin perustamisen aikoihin tällä saarella oli ase-paja. Ahti Paulaharju painottaa Oulun linnan histori-assa erityisesti sitä, että sielä asese-päksi 1614 nimetyn Lennart Matinpojan johdolla aloitettiin myös muskettien valmistus. Tämä homma kuitenkin loppui n. 1638. Kun tässä vaiheessa on kirjattu myös nimi Leinhartin saari, niin oletetaan sen johtuneen aseseppä Len-nartista.

* * *

Snellman-Virkkunen muuten olettaa, että juuri tämä saari olisi ollut se saari, johon ensimmäiset kauppiat asettuivat Oulun perustamisen aikoihin. Hän viittaa mm. Kaarle-kuninkaan kirjeeseen Isac Bhe-mille 27. 4. 1606, josta ilmenee, että joukko kauppiaita oli muut-tanut kaupunkiin, "till Vlâ", asuen saarella, joka oli varus-tuksen ("linnan") ulkopuolella.

Kartasta 1649, josta jo mainitsin, näkyy, että saarella oli Pokkitörmän puoleisella osalla 18 aittaa tms., melkein kaikki isohkoja, ja yksi niitä huomattavasti kookkaampi rakennus ja yksi hieman suurempi eli il-meisestikin ase-paja ja sepien asuntorakennus. Sittemmin pu-hutaan kasvitarhoista, mallas-saunoista, meri- ja tolppa-aitoista ja pirteistä. V. 1784 saari mainitaan nimenomaan

lammassaarena, niin kuin myös Linnansaarta lähinnä ollut pie-ni saari.

* * *

Jos Plaatansaaren nimi ei johdu ritari pelottomasta, Klaus Platasta, niin sitten siinä kyllä on "tenkkapoota" kielitie-teilijöillekin. Platt, äänettynä ehkä "plaat", suomeksi "plaat-ta", merkitsisi tasaista, laakeaa, ja sitähän saaremme muutamista nypyylöistään huolimatta on, esimerkiksi Pokkisel-ta katsottuna.

Platta on sitten ruotsia, levy, laatta, eiköhän vain sama sana kuin länsimurteiden plootu, lootu (Gananderin mukaan), ploottu (Renvall), luottu (Lemin seudut) yhtä kuin 'pelti, metalliliev-y, iso levymäinen metalliraha', tietää asiantuntijani.

Plootu, laatta, plaatta, siinä-hän se sitten olisi! Mutta koska kukaan historioitsija, ei edes estottomasti kuvittelut nuori Jo-hannes Snellmann, ei puhu rahapajasta, on suuri houkutus ruveta puhumaan rintahaar-niskoista, van' olkoon, kyllä niissä korjaushommassakin jo tarvittiin plootua niin kuin myös musketinrakentamisessa. Sitäkö tietä siis kielimiehet...!